

Aká bola situácia na trhoch?

Celá európska poľnohospodárska komunita vyjadruje solidaritu s ukrajinským ľudom, pričom v týchto veľmi ťažkých časoch zvlášť myslíme na našich kolegov poľnohospodárov. K invázii na Ukrajinu sa pridáva kumulatívny vplyv COVID-19 na dodávateľské reťazce, vyššie výrobné náklady (vrátane energie) a extrémne poveternostné udalosti.

Prerušenia plynulého chodu poľnohospodárskej výroby sa za posledných niekoľko mesiacov znásobili, čo ovplyvnilo príjmy poľnohospodárov a prinútilo ich prispôbiť/znížiť výrobu. Poľnohospodárske náklady v EÚ (krmivá, energie, hnojivá, POR, atď.) zohrávajú čoraz dôležitejšie úlohu pre krátkodobú a dlhodobú životaschopnosť poľnohospodárskych podnikov. Vážnym problémom pre poľnohospodárov zostávajú napríklad niektoré ceny a dostupnosť vstupov, ako sú hnojivá a suroviny na výrobu krmív.

Už vyše roka sme svedkami veľmi vysokých cien krmív. Situácia sa ešte zhoršila v dôsledku ruskej invázie na Ukrajinu, ale aj v dôsledku obmedzení obchodu s obilninami v tretích krajinách a dokonca aj v niektorých členských štátoch. Je to jasný dôkaz, že jednotný trh nefunguje tak, ako sa očakávalo. Takéto prerušenia dodávok vytvárajú nerovnováhu na trhu, a to z hľadiska ceny aj objemu. Cena krmív sa za posledné dva mesiace zvýšila v priemere o 20 až 40%, v niektorých krajinách, ktoré sú vysoko závislé od surovín na výrobu krmív z Ukrajiny (napr. Lotyšsko) alebo ktoré boli postihnuté suchom, dokonca až o 50% (napr. ES, PT a IT). V týchto krajinách je problémom aj dostupnosť krmiva. Ďalším problémom sú špekulatívne nákupy.

Okrem toho výrobcovia poľnohospodárskych strojov oznámili, že v najbližších štyroch týždňoch očakávajú zastavenie výroby z dôvodu výpadkov u dodávateľov.

Pracovná sila

Nedostatok pracovnej sily je naďalej problémom pre zamestnávateľov pred intenzívnymi mesiacmi zberu úrody. Vzhľadom na profil utečencov očakávame, že 30 000 voľných pracovných miest nebude

pokrytých sezónnymi pracovníkmi najmä v severnej a strednej Európe. Okrem toho sa výklad a následná transpozícia smernice o dočasnej ochrane v rámci Únie líši. Napríklad vo Švédsku budú mať nárok na ekonomické, sociálne a zdravotné krytie len ukrajinskí sezónni pracovníci, ktorí odišli zo svojej krajiny po invázii, pričom tí pracovníci, ktorí prišli na farmy pred touto inváziou, zostanú bez týchto benefitov.

Ovocie a zelenina: problémom odvetvia sú rastúce výrobné náklady (energie, hnojivá, mzdy, atď.) a nedostatok sezónnych pracovníkov. Je riziko, že rastúca inflácia negatívne ovplyvní spotrebu ovocia a zeleniny v EÚ. Rusko-ukrajinský konflikt najviac zasiahol výrobcov z Poľska, Grécka a Litvy. Tretie krajiny, ktoré zvyčajne vyvážali do krajín, ktoré sú vo vojne, zvažujú presun svojho vývozu do EÚ. V marci sa zásoby jabĺk medziročne zvýšili o 8,6%, zatiaľ čo zásoby hrušiek boli o 14,9% nižšie ako v minulom roku. Priemerná cena jabĺk v štyroch hlavných producentských krajinách bola v porovnaní s minulým rokom nižšia o 8,75%. Nedávne chladné obdobia poškodili ovocné stromy v Španielsku (kôstkové ovocie) a vo Francúzsku (slivky Agen). Zavedenie rôznych vnútroštátnych právnych predpisov o balení ovocia a zeleniny pravdepodobne vytvorí prekážky pre správne fungovanie jednotného trhu a zvýši výrobné náklady.

Obilniny: Trhy sú naďalej silné napriek tomu, že rezervy hlavných vývozcov boli v správe USDA revidované smerom nahor. Deficit zrážok v južnej a východnej Európe vyvoláva obavy. Celková produkcia v EÚ bola v hospodárskom roku 2021/2022 na úrovni 293 347 tisíc ton (+4,3 % medziročne). Plochy jarného jačmeňa, kukurice a ciroku by sa mohli zvýšiť, ak by sa využila pôda ležiaca úhorom.

Podľa USDA Ukrajina tento rok vyvezie 19 miliónov ton pšenice a Rusko 33 miliónov ton za predpokladu, že ruská aktivita zostane napriek konfliktu stabilná. Bulharsko odkúpilo 1,1 milióna ton pšenice od poľnohospodárov na zabezpečenie dodávky potravín a riešenie kolísania cien.

Olejníny: Celková produkcia olejní v EÚ v hospodárskom roku 2021/2022 predstavovala 30,247 miliónov ton. Prognóza svetovej produkcie sójových bôbov zostáva na úrovni 120,7 milióna ton (+5,2% medziročne). Napriek zvýšeniu oševnej plochy v porovnaní s minulou sezónou v Brazílii sa

očakáva zníženie úrod v dôsledku nedostatku zrážok. Prognóza produkcie kanadskej repky zostáva na úrovni 12,6 milióna ton (o 6,89 milióna ton menej ako v predchádzajúcom hospodárskom roku). Povolenie obrábať pôdu ležiacu úhorom by mohlo prospieť jarným plodinám, ako sú slnečnica a bielkovinové plodiny. Východné členské štáty hlásili nedostatok olejnatých semien.

Zemiaky: V západnej Európe boli ceny zemiakov na priemyselné využitie na voľnom trhu na úrovni minimálne 200 EUR/t, čo je výrazne viac ako ceny stanovené v zmluvách. Pestovatelia zemiakov potrebujú vyššie zmluvné ceny, aby kompenzovali vyššie výrobné náklady. V porovnaní s minulosťou sezónou vyviezla EÚ poľnohospodárom v Spojenom kráľovstve len 10% objemu sadbových zemiakov.

Cukor: Očakáva sa, že produkcia cukru v EÚ27+UK dosiahne od hospodárskeho roku 2021/22 približne 17,2 milióna ton, čo je o niečo menej ako v rokoch 2018/19 a 2019/20. Priemerná cena bieleho cukru v EÚ bola vo februári 441€/t (+51€/t medziročne). Očakáva sa, že konečné zásoby v EÚ dosiahnu 1,327 miliónov ton v porovnaní s 1,225 miliónmi ton v hospodárskom roku 2020/2021. V sezóne 2021/22 bol podľa ISO globálny deficit cukru 1,9 milióna ton. Kanada znížila vyrovnávacie a antidumpingové clá na rafinovaný cukor z EÚ, Spojeného kráľovstva a USA.

Víno: Odhady úrody Francúzska a Talianska boli revidované smerom nahor (-20% pokles namiesto -27%). Zásoby zostávajú stabilné s výnimkou prudkého nárastu v Grécku a malého poklesu v Nemecku. Exportu vína sa v roku 2020/21 darilo veľmi dobre s 22,5%-ným rastom v porovnaní s rokom 2018/19. Vývoz v roku 2022 však bude ovplyvnený stratou ruského a ukrajinského trhu (10% vývozu vína z EÚ). Rastúce výrobné náklady a náklady na poľnohospodárske vstupy (hnojivá, plyn, elektrina, sklo, lepenka, atď.) vyvolávajú veľké znepokojenie medzi výrobcami, ktorí hlásili nedostatok a neudržateľné ceny vstupných materiálov (+15 centov zvýšenie nákladov na fľašu (IT), 31%-né zvýšenie poľnohospodárskych vstupov (DE)), pokles spotreby a veľmi vysoké náklady na dopravu. Výrobné náklady znižujú marže a ohrozujú ekonomickú udržateľnosť vinárskych závodov. A napokon, zatiaľ čo vinohradníci stále vyhodnocujú škody na svojich vinohradoch, mráz začiatkom apríla v juhozápadnom Francúzsku pravdepodobne ovplyvní úrodu v rokoch 2022/23.

Bravčové mäso: Aktuálna priemerná cena v EÚ je 1,91 EUR/kg jatočnej hmotnosti (13. týždeň), čo predstavuje nárast o 3% v porovnaní s predchádzajúcim týždňom, +28% v porovnaní s predchádzajúcim mesiacom a +17,3% v porovnaní s týmto obdobím minulého roka. Ceny na pokrytie výrobných nákladov by sa podľa našich prepočtov mali pohybovať medzi 2,3 EUR/kg a 2,6 EUR/kg v závislosti od členskej krajiny. Pred 11. aprílom bolo uložených do súkromného skladu 25 549 ton, z ktorých 59% bude uskladnených na 60 dní a 28% na 90 dní. Vývoz do Číny je stále obmedzený a zameriava sa na vedľajšie produkty, ostatné tradičné trhy ako Japonsko a Južná Kórea sa zdajú byť stabilné.

Hydina a vajcia: Aktuálna priemerná cena vajec v EÚ (13. týždeň) je 185,79 EUR/100kg. Od minulého mesiaca sa zvýšila o 20,9% (+35,7% od minulého roka), a to v dôsledku zvyšujúceho sa dopytu pred Veľkou nocou. Cena za hydinové mäso je 254,06 EUR/100kg jatočnej hmotnosti, čo je nárast o 11,2% oproti predchádzajúcemu mesiacu a 30,1% v porovnaní s týmto obdobím minulého roka. Vzhľadom na zvýšené výrobné náklady (krmivo, energie, obaly) je dôležité, aby sa náklady preniesli na spotrebiteľov. Vtáčia chrípka vo veľkej miere zasiahla niekoľko krajín. Z nášho pohľadu by chovy na voľnom výbehu mali mať možnosť ponechať si označenie voľného výbehu, ak veterinárne orgány nariadia ustajnenie z dôvodu ochrany pred vtácou chrípkou.

Hovädzie mäso: Priemerná cena (mladý dobytok/býky/voly) je 495€/100 kg, +33,8% od minulého roka. Produkcia vo väčšine kategórií klesá, v priemere o 0,3% oproti minulému roku. Vývoz a dovoz sa v porovnaní s januárom 2021 znížili.

Ovce: pred veľkonočným obdobím sa zvýšili ceny ľahkej jahňaciny, 669,1€/100 kg, +3,3% oproti predchádzajúcemu mesiacu a +10,3% oproti minulému roku. V prípade ťažkej jahňaciny je cena na úrovni 718,8 €/100 kg, +3,5% oproti minulému mesiacu a +4,3 % oproti minulému roku. Porážka oviec na konci roka 2021 vzrástla o 1,7% v porovnaní s rokom 2020, pričom porážka kôz vzrástla o 5,9%. Vývoz EÚ klesol v priemere o 10%, dovoz klesol o 16% (poháňaný NZ [-1 %] aj AU [-40%]).

Mliečne výrobky: cena surového mlieka sa od minulého mesiaca zvyšuje (42,6 €/100 kg; +1,9%), rastú aj ceny masla a čedaru (+6,4% a +3,1%, v uvedenom poradí). Produkcia surového mlieka oproti minulému roku klesla (-0,7%), rovnako ako výroba masla (-9,4%). Vývoz z EÚ sa znížil v prípade masla (-10%), ale v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa v roku 2021 zvýšil v prípade syra.

Liehoviny: Pandémia tvrdo zasiahla malé liehovary, ktorým výrazne klesol predaj. Na hodnotenie vplyvu vojny na Ukrajinu je priskoro, no zásadným dôsledkom vojny je nedostatok surovín (sklo, papier, lepenka) a prudko stúpajúce ceny: ceny skla vzrástli o 10-20%. Medzi ďalšie problémy patrili oneskorenia objednávok a doručenia.

Akvakultúra a rybolov: Rastúce výrobné náklady (krmivo, energia a suroviny) tiež ovplyvňujú

produkciu akvakultúry. Tento nárast sa pohybuje okolo 30-40% a, žiaľ, dodávateľský reťazec nie je schopný absorbovať šok. Európska organizácia Cogeca podpísala list s Európeche o náraste energetických nákladov v rybnom hospodárstve.